

№ 1 Тапсырма

Науқас фармацевтке бұрын осы аптекада алған ампициллин тригиратын амиоксқа ауыстыруын сұрап өтінішпен келді, өзімен бірге түбіртек қағазы(чек) және амиоксқа рецепті бар.

Қандай әрекет жасайсыз? Түсіндіріңіз.

Жауабы: Қазақстан Республикасының 30 желтоқсан 2011 жылғы № 1693 Дәрілік заттарды, медициналық мақсаттағы заттарды көтерме және бөлшек саудада босату туралы ережесіне сай.

«Тұтынушылардың құқығын қорғау» туралы Қазақстан Республикасының заңына сәйкес бұл дәрілік препаратты біз қабылдап ауыстыра алмаймыз.

Дәрілік заттарды алмастыруға жатпайтын себебі кезкелген дәріхана ДЗ сапасы үшін оны тұтынушы сатып алғанға дейін жауапты. Ал барлық Дәрілік заттарды ерекшеліктеріне байланысты сақтау ережелерін ескеріп сақтайды, мысалы, аптекадағы ДЗ арнайы жағдайларда сақтайды: көрсетілген температурасы бойынша, ылғал жерде немесе керісінше құрғақ жағдайда сақтауды қадағалайды. Ал көп жағдайда ДЗ ауыстыруды немесе қайта алуды талап ететін тұтынушы бұл жағдайларды ескермейді. Ал ол дәрілік заттың сапасының дұрыстығына ешкім кепіл бере алмайды.

№ 2 Тапсырма

Аптекаға аннотациясында және қораб сыртында регистрациялық ноері жоқ дәрілік зат келіп түсті. Материалдық жауапкершілігі бар дәріхана адамның іс-әрекерті.

Материалдық жауапкершілігі бар адам қабылдаудан бас тартты, себебі бұл дәрілік зат қабылдау бақылауынан «сипаттама» көрсеткіші бойынша фальцифицирленген болып өткен жок.

Материалдық жауапкершілігі бар адамның әрекеті дұрыс па?

Жауабы: Ия, себебі кез келген дәрілік заттың регистрациялық номері болу керек , ол нормативтік құжаттарға сай болады, бул номер жоқ болған жағдайда ол ҚР тіркелмеген заңсыз ДЗ болып табылады. Бұл жағдай Қазақстан Республикасының 30 желтоқсан 2011 жылғы № 1693 Дәрілік заттарды, медициналық мақсаттағы заттарды көтерме және бөлшек саудада босату туралы ережесіне сай .

№ 3 Тапсырма

Келуші фармацевтке мұрынның қабынуына (насморк) қарсы тамшыларына екі рецепт әкелді, олар - эфедрин гидрохлоридінің ерітіндісі: біреуінде келушінің өзіне арналған 20 мл 3%-дық ерітінді, екіншісінде көрші әйелге арналған, ол да дәрігерге қаралған, 20 мл - 6%-дық ерітінді, басқа қосымша ешқандай дәрігерден ақпарат болған жоқ. Фармацевттің әрекеттері. Фармацевт бірінші рецепт бойынша 20 мл ерітіндісі бар флаконды, ал екіншісінен 10 мл жіберді. Науқас түсіндіруін сұрады. Неге солай болғанын түсіндіріңізші. Осы жағдайда қандай нормативтік құжаттар дәрілік заттың босатылу ретін регламенттейді? Рецепт қалай безендірілген болуы керек еді? Жарамдылық мерзімі мен дәріханада сақта луы қалай? Қандай шартпен екінші рецепт бойынша сол мөлшер беріледі? Эфедрин гидрохлоридінің босатылуының нормасы.

Жауабы: Қазақстан Республикасының 30 желтоқсан 2011 жылғы № 1693 Дәрілік заттарды, медициналық мақсаттағы заттарды көтерме және бөлшек саудада босату туралы ережесіне сай жүргізіледі.

Дәрігер дәрілік затты тағайындағанда дозасын дұрыс белгілемесе, оның бір реттік дозасы жоғары болса дәріхана жұмыскері бұл дәріні жоғары реттік дозасының жартысын босату керек.

Сроки хранения рецептов на лекарственные средства:

- 1) отпущенные бесплатно и на льготных условиях - 3 года;

2) прочие, содержащие производные 8-оксихинолина, ядовитые вещества, гормональные стероиды, клонидин, анаболические стероиды - 3 месяца

По истечении срока хранения рецепты подлежат уничтожению.

Для уничтожения рецептов создается комиссия в составе руководителя и материально-ответственных лиц аптечной организации.

Рецепт анық және нақты, чернилами немесе шарикті қаламмен, бланктағы барлық графалар толтырулы болу керек. Рецептте түзетулер жіберілмейді. Наркотикалық, психотропты және улы заттар, сонымен қатар А тізіміндегі заттар рецепттің басында жазылады. Сұйық дәрілік заттар саны миллиметр, грамм және тамшымен белгіленеді, ал қалған заттар граммен жазылады. Ереже бойынша қабылданған қысқарту белгілерін қолдануға болады.

Рецепттер типографиялық әдіспен мөрленіп бекітілген формалық бланкта жазылуы керек.

Бланктың үш түрі қолданылады: құрамында наркотикалық заттары бар заттарды алуға арналған арнайы рецептуралық бланк (қызғылт түсті), жеңілдікпен босатылатын дәрілік заттарға, жалпы босатылатын дәрілік заттар- А 8 форматты рецептуралық бланк.

Рецептуралық бланктың формасына байланыссыз кез келген рецептте келесі негізгі (міндетті) реквизиттер болу қажет:

- ❖ ЕПМ мөрі (ЕПМ аты, мекен-жайы, телефоны).
- ❖ Рецепттің жазылу уақыты.
- ❖ Науқастың аты-жөні, жасы.
- ❖ Дәрігердің аты-жөні.
- ❖ Дәрілік заттардың саны мен атауы (латынша атауы).
- ❖ Қолдану әдісін толық мемлекеттік тілде немесе орыс тілінде жазылуы қажет («Белгілі» және «Ішке» сөздерімен шектелуге болмайды).
- ❖ Дәрігердің жеке мөрі және қолы.

Рецепті қол қойған дәрігер ғана жазып бере алады. Наркотикалық және психотропты дәрілік заттардың санын жазу үлгісімен көрсетеді. Сол рецептуралық бланкіде тек бір дәрілік зат жазуға болады.

Тегін немесе 50% жеңілдікпен алынатын дәрілік заттарға рецептті мемлекеттік және муниципальды емдеу-профилактикалық мекеменің дәрігері жазып береді. Арнайы жағдайларда денсаулық сақтау органдарының басқармасының шешімі бойынша дәрілік затты жеңілдікпен босатуға фельдшер, акушер, және тіс дәрігері жазып бере алады. Жеке тәжірибедегі дәрігерлерге дәрілік заттарды жеңілдікпен босатуға арналған рецептті жазуға құқығы жоқ.

№ 4 Тапсырма

Сөренің безендірілуінің ережелері.(витрина) Түсіндіріңіз:

Топтар бойынша тауарларды қалай орналастырады? Сөрелерді безендірудің принциптері. Тауарларды орналастырудың қандай композицияларын ұсынасыз? Ценниктің безендірілуі мен орналасуы.

Жауабы: Сөренің безендірілуінің ережелері:

Қолжетімділік.Тұтынушыға ДЗ сөреден алу ыңғайлы болуы керек.

Рубрикация.Әр сөреге қарапайым тұтынушыға түсінікті болатындай етіп стил рубрикаторлар орналасу керек . Біздің дәріхананың тұтынушылары өзі іздеген дәрісін дұрыс әрі тез табуы үшін, яғни өз бағытын дұрыс табу үшін. Тауар қаншалықты көп орын алса соншалықты өзіне назар аудартады.

Бірінші келіп бірінші кету. (FIFO Ережесі). Осы ережеге сүйене отырып аптекаға бірінші келген тауарды бірінші тұруы керек. Яғни одан кейін келген тауарды оның артына орналастыруымыз қажет бұл бізде тауардың жарамдылық мерзімінің отіп кетуін болдыртпаймыз.

Сөренің толымдылығы.

Дәріханада бос сөрелердің болуына жол бермеу. Сөрелердің бос тұруы тұтынушыда теріс көз қарастың тууна себеп болуы мүмкін. Яғни бұл дәріхана ассортиментінің жеткіліксіз болуы мүмкін, немесе түк жоқ екен деген көз қарасызар туындауы мүмкін.

Ценникті безендіру мен орналастыру. Баға ДЗ алудағы негізгі критерий болып табылады. Егер дәріде нақты бағасы көрсетілмеген немесе түсініксіз болса ол тұтынушының кетіп қалуына себеп болады. Сондықтан тауар бағасы нақты әрі тұтынушыға жақсы көрінетіндей етіп орналасу қажет.

Кейбәр қолайсыз жағдайлардың, наразылықтардың тумасы үшін баға нақты қай тауарға бағытталғаны түсінікті, анық болуы керек керек. Сөреге әр түрлі бағамен көрсетілген бір түрдегі препарат орналаспауы керек. Ценник препарат атын, дозасын, упаковканы жауып қалмауы қажет

Сөрені жарықтандыру.

Жарықтандыру препараттарды нақты бөліп көрсету үшін қолдануымызға болады. Ол тұтынушы назарын сол препаратқа аударту үшін керек.

Артынан жарықтандыру тауар объектын азайтып көрсетеді. Ал жанынан жарықтандыру тауар объектын үлкейтеді.

№5 Тапсырма

Дәріханалық киоскінің бастығы тауар қабылдау кезінде марлі бинттерінің топтық қорабы бұзылғанын байқады. Оны ашқан кезде бинттердің кейбіреулері сары түсті екенін көрді. Бастықтың іс-әрекеті. Ол бинттерді қабылдаудан бас тартты. Ол оны қабылдады, өйткені бинтте сәйкестік сертификаты бар. Оның іс-әрекеті дұрыс па? Бұл дефектінің пайда болу себебі қандай? Осы жағдайды регламенттейтін құжаттар қандай? Таңу материалдарын сақтау ережелері.

Жауабы: Согласно закону «Тұтынушылардың құқықтарын қорғау туралы» Қазақстан Республикасының 2010 жылғы 4 мамырдағы № 274-IV реализовать можно только качественный товар.

«Дәрілік заттарды, медициналық мақсаттағы бұйымдар мен медициналық техниканы олардың қауіпсіздігінің, тиімділігі мен сапасының сақталуы қамтамасыз етілетін жағдайларда сақтау мен тасымалдау қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2011 жылғы 23 желтоқсандағы № 1595 Қаулысына сай, Таңу құралдарын құрғақ, желдетілетін үй-жайда тазалықты сақтай отырып шкафтарда, жәшіктерде, сөрелерде, паллеттері бар сөрелерде және тұғырларда сақтайды.

Стерильденген таңу материалдары (бинттер, дәке салфеткалар, мақта) зауыттық ыдыста бүлінбеген алғашқы қаптамада сақталады.

Стерильденбеген таңу материалдары қапталған тығыз қағазға немесе теңдерге (қаптарға) салып, сөрелерде немесе тұғырларда сақталады.

№6 Тапсырма

№ 13 дәріханаға № 6 қалалық аурухананың хирургия бөлімінен талап-накладной № 21 15.06.04 ж. келіп түсті 4 экзemplярдa мыналарға:

- морфин гидрохлориді 1% - 1,0 ерітіндісі № 10 ампулада,
- новокаин 0,5% -5,0 ерітіндісі № 10 ампулада,
- сутегі асқын тотығы 3% -50,0 № 20 флаконда.

Дәріхананың жауап әрекеттерін комментарий жасаңыз. Жауапты негіздеңіз. ЕАМ тауарларды босату реті.

Раствор морфина гидрохлорида 1% 1,0 № 10 в ампулах, выписанный в требовании-накладной, наркотическое средство списка II, «Қазақстан Республикасында есірткі құралдары, психотроптық заттар және прекурсорлар айналымын мемлекеттік бақылауды жүзеге асыру ережесін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2000 жылғы 10 қараша N 1693 қаулысында бекітілген.

Наркотические средства должны выписываться на отдельных бланках требований-накладных.

По требованию-накладной № 21 от 15.06.2002, отпустить раствор морфина гидрохлорида нельзя. Следует предложить правильно оформить требования-накладные.

Отпуск товара из аптеки в ЛПУ производится по доверенностям. На раствор морфина-гидрохлорида 1% 1,0 № 10 должна быть оформлена разовая доверенность, в которой указывается наименование и количество лекарственного средства, подлежащего отпуску.

Срок действия ее 1 месяц. На остальные лекарственные средства оформляется постоянная доверенность, действительная в течение 1 квартала.

№ 7 Тапсырма

Жеке кәсіпкер дәріханалық пункт ашпақшы.

Түсініктеме беріңіз:

- Дәріханалық пунктті қайда ашуға болады ?
- Дәріханалық пунктте қандай бөлме жайлар қарастырылады?
- Дәріханалық пункт ашу үшін қандай жабдық қажет?

Жауабы:

1. Аптечный пункт можно открыть и в структуре здания немедицинского назначения, и в структуре поликлинического отделения ЛПУ. В здании должны быть обязательно: центральная система водоснабжения, канализация, отопление и приточно-вытяжная вентиляция.
2. «Дәрілік заттарды, медициналық мақсаттағы бұйымдар мен медициналық техниканы көтерме және бөлшек саудада өткізу қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2011 жылғы 30 желтоқсандағы № 1693 Қаулысында көрсетілген.
3. Аптечный пункт имеет служебные помещения:
  - торговый зал;
  - помещения хранения;
  - помещение приемки и распаковки товара;
  - кабинет руководителя;
  - гардеробную;
  - санузел.
4. Для открытия аптечного пункта необходимо следующее оборудование:
  - застекленные горизонтальные и вертикальные витрины, световой эффект обеспечивающие хороший просмотр выложенных товаров;
  - кассовый аппарат;
  - шкафы для хранения лекарственных средств и изделий медицинского назначения;

- холодильник для хранения термолабильных лекарственных средств;
- рабочий стол и стул;
- шкаф для отдельного хранения санитарно-гигиенической и верхней одежды, обуви;
- гигрометр.

В аптечном пункте должны быть обеспечены условия для сохранности товарно-материальных ценностей, санитарно-гигиенические условия труда, а также условия безопасной работы. На рабочем месте должна быть инструкция по охране труда и технике безопасности.

Аптечный пункт должен иметь вывеску с названием, объявление о режиме работы.

№ 8 Тапсырма

Дәріхана директоры, материалдық бөлмелерді аралап жүріп, шкафта бір сөреде қатар глицерині бар штанглар, калий перманганаты, винилинді аңғарды. Директор бөлім меңгерушісіне сақтау ережелерінің орындалмауы туралы ескерту жасады.

Регламенттеуші құжат және жарылу қауіпі бар дәрілік заттарды сақтау ережелерін көрсетіңіз.

Жауабы: Директордың ескертуі орынды, себебі «Дәрілік заттарды, медициналық мақсаттағы бұйымдар мен медициналық техниканы олардың қауіпсіздігінің, тиімділігі мен сапасының сақталуы қамтамасыз етілетін жағдайларда сақтау мен тасымалдау қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2011 жылғы 23 желтоқсандағы № 1595 Қаулысында көрсетілген.

Жеңіл тұтанғыш және жанғыш дәрілік заттарды:

1) лық толтырылған ыдыста сақтауға болмайды. Толтыру дәрежесі көлемнің 90 пайызынан аспауы тиіс. Үлкен мөлшердегі спирттер металл ыдыстарда сақталады, оларды көлемнің 95 пайыздан аспайтындай етіп толтырады.

2) минералды қышқылдармен (күкірт, азот және басқа қышқылдармен), тығыздалған және сұйытылған газдармен, жеңіл жанатын заттармен, сондай-ақ органикалық заттармен қосылғанда жарылғыш қауіпі бар қоспалар (калий хлораты, калий перманганаты) беретін органикалық емес тұздармен бірге сақтауға жол берілмейді.

36. Жанғыш және жарылғыш қауіпі бар заттар қалың қабатты сыйымдылықтарда (бөтелкелерде, банкілерде, барабандарда) сақталуы керек, қажет болған жағдайда тығындар парафинделуге тиіс.

37. Медициналық эфир мен наркозға арналған эфирді фабрикалық қаптамада, қараңғы салқын жерде, отпен жылыту аспаптарынан алыста сақтайды.

38. Кальций гипохлориді аммиак және аммоний тұздарынан бөлек сақталуы тиіс.

39. Жеңіл тұтанғыш сұйықтарды сақтауда ыдыстың жай-күйін, оның тұмшаланғандығы мен дұрыстығын тұрақты бақылап отыру керек. Бастапқы қаптаманың бұзылғаны байқалған жағдайда дереу ондағы затты басқа ыдысқа қайта құяды.

40. Жеңіл тұтанғыш сұйықтардан босаған ыдысты біраз уақыт жақсы желдетілген үй-жайда немесе көшеде ашық қалдырған жөн.

41. Жарылғыш қауіпі бар дәрілік заттарға жарылыс пайда болуына бейім дәрілік заттар жатады.

Жарылғыш қауіпі бар дәрілік заттарды оқшау қоймада өртке қарсы қабырғалармен және бөліктермен бөлінген арнайы үй-жайларда (бөліктерде) сақтайды.

42. Жарылғыш қауіпі бар дәрілік заттарды сақтаған кезде олардың жарылыс туғызуы

мүмкін шаңмен ластануына қарсы шараларды қолдану керек.

43. Калий перманганатын арнаулы бөліктерде, қаңылтыр контейнерлерде, жұмыс орындарында - тығындары сүртілген штангластарда сақтау жүзеге асырылады.

Күкіртпен, органикалық майлармен, эфирлермен, спиртпен, глицеринмен, органикалық қышқылдармен және органикалық заттармен, сондай-ақ жеңіл тұтанғыш және жанғыш заттармен бірге сақтауға болмайды.

44. Нитроглицерин ерітіндісін шағын, жақсы тығындалған шыны немесе металл контейнерлерде оттан сақтай отырып салқын, қараңғы жерде сақтайды. Нитроглицеринмен жұмысты теріге тигенде улануды және нитроглицерин төгілгенде туындайтын жарылысты болдырмау мақсатында ерекше сақтықпен жүргізу қажет.

45. Эфирді сақтаған жағдайда (әсіресе ауа кірген жағдайда) қышқылдану туғызады, олар сілкігенде, ұрылғанда, үйкелгенде немесе температура артқан жағдайда жарылыс туғызуы мүмкін, сондықтан бұл жұмыс ерекше сақтықпен жүргізіледі.

46. Жарылғыш қаупі және жанғыш қаупі бар заттарды қышқылдармен және сілтілік заттармен бірге сақтауға болмайды.

47. Азот және күкірт қышқылдарын сақтаған кезде олардың ағашпен, сабанмен және басқа органикалық заттармен жанасуына жол бермейтін шаралар қабылданады.

48. Жарылғыш қаупі және жанғыш қаупі бар заттарды сақтау үй-жайларында от жағуға рұқсат етілмейді.

№9 Тапсырма

Дәріханаға алдында дәрі алып кеткен адам дәрі қаптамасын басқасына ауыстыруын сұрады өйткені оның бетіндегі маркировкасы анық емес; сақталған чегі бар.

Дәрілік затты сату ережелерін және дәрілік заттар маркировкасы сұрақтарын регламенттеуші құжатты көрсетіңіз.

Жауабы:

- ✓ «Дәрілік заттарды, медициналық мақсаттағы бұйымдар мен медициналық техниканы көтерме және бөлшек саудада өткізу қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2011 жылғы 30 желтоқсандағы № 1693 Қаулысына,
- ✓ «Дәрі-дәрмектік заттар туралы» Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің 1996 жылғы 8 қаңтардағы N 3Өкіміне,
- ✓ «Дәрілік заттарды, медициналық мақсаттағы бұйымдарды және медициналық техниканы таңбалау қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2011 жылғы 30 желтоқсандағы № 1692 Қаулысына негізделген. Фармацевт анық емес таңбалану кезінде ДЗ ауыстырып береді.

Дәрілік заттарды таңбалау тәртібі

29. Жеке дайындалған дәрілік препараттарды ресімдеуге арналған затбелгілерде мынадай ақпарат көрсетіледі:

- 1) дәріхананың атауы;
- 2) дәріхананың орналасқан жері (заңды мекенжайы);
- 3) рецептінің нөмірі;
- 4) науқастың тегі, аты, әкесінің аты;
- 5) осы Қағидалардың 28, 29 және 30-тармақтарына сәйкес дәрілік нысаны мен қолдану тәсіліне қарай белгісі;
- 6) қолданудың егжей-тегжей тәсілі:
микстуралар үшін: " _____ қасықтан күніне _____ рет _____ тамаққа дейін (тамақтан кейін),
ішуге арналған тамшыдәрілер үшін: " _____ тамшыдан күніне _____ рет _____ тамаққа дейін (тамақтан кейін);
ұнтақтар үшін: " _____ ұнтақтан күніне _____ рет _____ тамаққа (тамақтан) дейін

(кейін);

көзге арналған тамшыдәрілер үшін: " _____ тамшыдан күніне _____ көзге _____ рет;
басқа дәрілік нысандар үшін, сондай-ақ сыртқа қолданылатын дәрілік нысандар үшін, қолдану тәсілін көрсету үшін орын қалдырылуы тиіс;

7) дайындалған күні;

8) сақтау мерзімі (күн саны);

9) бағасы;

10) "Балалардан сақтаңыз" ескерту жазбасы.

№ 10 Тапсырма

Дәріханаға жұмысқа келіп фармацевт гардеробқа өтті, пальтосын, сырттан келген аяқ киімін шешті, санитарлық киімін киді.

Провизор-аналитик фармацевтке қызметкердің жеке бас гигиенасына талаптардың бұзылғаны үшін ескерту жасады.

Қандай нормативті құжатқа провизор-аналитик жүгінді? Дәріхана қызметкерінің жеке гигиенасына талаптар қандай?

Жауабы: Провизор-аналитиктің ескертпесі дұрыс, себебі "Дәрілік заттардың, медициналық мақсаттағы бұйымдар мен медициналық техниканың айналысы саласындағы объектілерге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 17 қаңтардағы № 91 Қаулысының «Дәрілік заттардың, медициналық мақсаттағы бұйымдар мен

медициналық техниканың айналысы саласындағы объектілердегі персоналдың еңбек, тұрмыстық қызмет көрсету жағдайларына қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптарына» сүйенеді. Дәріханаға кіргеннен кейін гардеробныйға сыртқы киім мен аяқ киімді шешуі, қолды жуып және дезинфекциялауы, санитарлық киім мен санитарлық аяқ киімді киюі керек. Дәретханаға кірер алдында міндетті түрде халатты шешуі тиіс.

№ 11 Тапсырма

Тұтынушы теофедрин таблеткасын дәрігердің рецептінсіз босатуды сұрайды. Фармацевт препаратты рецептсіз босатудан бас тартты. Осы дұрыс па?

Түсіндіріңіз:

- осы препаратты дәріханадан босату тәртібін;
- рецептуралық бланктың формасын;
- рецепті безендіруді;
- әсер ету мерзімін;
- сақтау мерзімін.

Осындай препараттардың есебі қандай журналда жүргізіледі?

Жауабы:

1. Фармацевттікі дұрыс, себебі теофедрин –рецептімен босатылатын дәрілік препарат, күшті әсер етуші заттарға жатады.
2. Рецептуралық бланктың формасы № 130 у
3. Толтырылуы тиіс:
  - ЕАҰ штапымен;

- Дәрігердің қолы және жеке мөрімен;
- «Рецепттер үшін» ЕАҰ мөрімен;

Жарамдылық мерзімі 10 күн

Дәріханада 1 жыл сақтау керек.

«Заттық-сандық есеп Журналына» алынады..

Заттық-сандық есепте тұрады..

№ 12 Тапсырма

Фармацевт дәрілік затты босатты, бірақ тұтынушы оған берілген дәрінің этикеткасында оның фамилиясы жазылмағандығын айтып, қайтып келді.

Мұндай жағдайда фармацевт не істеуі керек?

Дәріханада қандай міндетті бақылау түрі жүргізілмеген және аталған бақылау түрін жүргізу тәртібі қандай? Дәріханаішілік бақылауды қандай құжат регламенттейді?

Жауабы: Фармацевт кешірім сұрап, тұтынушыдан атына рецепт жазылған науқастың фамилиясын сұрап, тиісті дәріні босатуы керек. Дәріханада дәріні босату кезінде міндетті болып табылатын босату кезіндегі бақылау жүргізілмеген (немесе тиісті жүргізілмеген).

«Дайындалған дәрілік препараттарға дәріханаішілік бақылау жүргізу қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 19 қаңтардағы № 114 Қаулысымен регламенттеледі.

Босату кезіндегі бақылау

Дәріханаларда дайындалған барлық дәрілік препараттар, оның ішінде гомеопатикалық препараттар босату кезінде бақылауға алынады.

Босату кезінде бақылау жүргізуге:

- 1) оның құрамына кіретін дәрілік заттардың физикалық-химиялық қасиеттеріне дәрілік препараттардың қаптамасының;
- 2) рецептіде көрсетілген дозалардың, оның ішінде жоғары бір реттік доза, жоғары тәуліктік доза, науқас жасына қарай дәрілік препараттарының;
- 3) рецептідегі нөмірлер және заттаңбадағы нөмірлерінің;
- 4) түбіртектегі науқастың аты-жөні, заттаңбадағы және рецептідегі аты-жөнінің;
- 5) Қазақстан Республикасының [заннымасымен](#) белгіленген талаптарға ресімдеу сәйкестігін тексеру қоса алынады.

Дәрілік препараттарды медициналық ұйымдарға босату кезінде мынадай тиісті ескертпе жазулардың ресімделуіне ерекше назар аударылады: емдік клизмаларға арналған ерітінділерде - «Клизмаға арналған», дезинфекцияға арналған ерітінділерде - «Дезинфекцияға арналған», «Абайлап қолданыңыз!»; балалар бөлімшелеріне босатылатын барлық дәрілік препараттарға - «Балалар үшін» деген ескертпе жазу болуы тиіс.

Босату кезінде бақылауды жүзеге асыратын адам рецептiнiң (талаптың) келесі бетіне қолын қояды.

№13 Тапсырма

Фармацевтпен дәріханада дайындалған құрамында рибофлавині бар көз тамшылары босатылды. Бірнеше уақыттан кейін тұтынушы қайта келді де, бұрын әрқашан сары түсті тамшыларды алатындығын, ал бұл жолы олар түссіз екендігін айтты.

Неге осылай болды? Бұл жағдайда фармацевт не істеуі қажет? Дәріханада қандай міндетті бақылау түрі жүргізілмеген және аталған бақылау түрін жүргізу тәртібі қандай?

Дәріханаішілік бақылауды қандай құжат регламенттейді?

Дәріханада физикалық бақылау жүргізу тәртібі туралы айтыңыз.

Жауабы: Фармацевт тұтынушыдан кешірім сұрауы тиіс және оған сапалы сары түсті рибофлавині бар тамшыларды босатуы тиіс. Мұндай фармацевттің мұқиятсыздығынан туындайды. Ол рибофлавинсіз көз тамшыларын жасаған. Сонымен бірге дәріханада міндетті болатын органолептикалық бақылау жүргізілмеген.

«Дайындалған дәрілік препараттарға дәріханаішілік бақылау жүргізу қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 19 қаңтардағы № 114 Қаулысымен регламенттеледі.

Органолептикалық бақылау

Органолептикалық бақылау дәрілік препаратты, оның ішінде гомеопатикалық препаратты: сыртқы түрі, түсі, иісі, бір тектілігі, ерітінділердегі көзге көрінетін механикалық қосылулардың болмауы көрсеткіштері бойынша тексеруді білдіреді.

Ішуге арналған дәрілік препараттар дәміне қарай ересектер үшін ішінара және балалар үшін міндетті түрде тексеріледі.

Ұнтақтардың, гомеопатикалық тритурациялардың, жақпамайлардың, пилюльдердің, суппозиторийлердің біртектілігі Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Фармакопеясы (бұдан әрі – ҚР МФ) талаптарына сәйкес бір текті салмағын дозаға бөлгенге дейін тексеріледі. Тексеру әр фармацевте жұмыс күні ішінде дәрілік препараттардың әртүрлі түрлерін есепке ала отырып, ішінара жүзеге асырылады.

Физикалық бақылау

Физикалық бақылау дәрілік препараттың жалпы салмағын немесе көлемін, аталған дәрілік препараттарға кіретін жекелеген дозалардың (бірақ үш дозадан кем емес) саны мен салмағын тексеруді білдіреді.

Мыналар:

1) дәріханада өнеркәсіптік өнімдер мен дәріханаішілік дайындаманың үш-бес қаптамасы мөлшерінде өлшеп-ораудың әрбір сериясы, оның ішінде гомеопатикалық дәрілік препараттарды, (оның ішінде гомеопатикалық) өлшеп-орау, дәрілік препараттарды дайындау кезінде рұқсат берілетін ауытқу нормалары, дәріханада өнеркәсіптік өнімдерді өлшеп-орау кезінде жол берілетін ауытқу нормаларын сақтау мәні;

2) жеке рецептілер (талаптар) бойынша дайындалған дәрілік препараттар, жұмыс күні ішінде әртүрлі түрлерін есепке ала отырып, ішінара бірақ бір күнде дайындалған дәрілік препараттар мөлшерінің үш пайызынан кем емес дәрілік препараттар;

3) нормативтік-техникалық құжаттар талаптарына сәйкес өлшенген белгілі бір салмақтағы гомеопатикалық түйіршіктер саны;

4) зарарсыздандыруды талап ететін дәрілік препараттардың әрбір сериясы өлшеп-орағаннан кейін оларды зарарсыздандырғанға дейін бес сауыттан (бөтелкеден) кем емес мөлшерде механикалық қосылулар (ерітіндіде кездейсоқ болатын газ көпіршіктерінен басқа ерімейтін қозғалыстағы заттар) физикалық бақыланады.

Дайындау үдерісінде ерітінділер механикалық қосылулар бастапқы және қайталама бақылауға ұшырайды:

1) бастапқы бақылауды ерітінді сүзгіден өткізілгеннен кейін және өлшеп-орағаннан кейін жүзеге асырады. Бұл ретте ерітіндісі бар әрбір бөтелке немесе сауыт қаралады. Механикалық қосылулар анықталған кезде ерітінді қайтадан сүзгіден өткізіледі, тығындалады, қайтадан қаралады, таңбаланады және зарарсыздандырылады.

Асептикалық жағдайда дайындалған ерітінділер құйылғаннан кейін немесе зарарсыздандырылып сүзгіден өткізілгеннен кейін бір рет қаралады;

2) ресімдеу және қаптамалау алдында зарарсыздандыру сатысынан өткен ерітінділер бар барлық бөтелкелер мен сауыттар қайталама бақылауға жатады.

Бөтелкені (сауытты) қарау үшін дәріхананың рецептілік-өндірістік бөлімінде күн сәулесінің тікелей түсуінен қорғалған, арнайы жұмыс орны құрылады, мұнда «Ерітінділерде механикалық ластанулардың болмауын бақылауға арналған құрылғы» аспабы орнатылады. Оның тоқ көзінен көзге жарықтың тікелей түсуін болдырмайтындай жарық түсірілген ақ-қара экранды қолдануға рұқсат беріледі.

Бақылау ерітіндіні көзге байқалмайтын алпыс ватт электрлі күнгірт шаммен немесе жиырма ватт күндізгі жарық шамымен жарық түсірілетін қара және ақ түс аясында қарау жолымен провизор-технолог жүзеге асырады. Боялған ерітінділер үшін тиісінше жүз және отыз ватт болуға тиіс. Көз бен қаралатын объект арасындағы арақашықтық жиырма-отыз сантиметр, ал жарықты бағыттауға қарау оптикалық осінің бұрышы шамамен тоқсан градус болуы тиіс. Көру сызығы басты тік ұстау қалпында төменге бағытталуы тиіс.

Қаралатын бөтелкелер мен сауыттардың беті сырт жағынан таза және құрғақ болуы тиіс.

Бөтелкелер немесе сауыттар көлеміне қарай бірден бес данаға дейін бір мезгілде қаралады. Бөтелкелерді немесе сауыттарды бір немесе екі қолмен мойнынан ұстап, бақылау аймағына кіргізеді, баяу қимылмен «түбін жоғары қарату» қалпында аударды және қара мен ақ түстер аясында қарайды. Одан кейін сілкімей баяу қимылмен бастапқы «түбін төмен қарату» қалпында қайта аударды, қара және ақ түстер аясында қарайды.

Бақылау уақыты тиісінше:

- 1) сыйымдылығы жүз - бес жүз миллилитр бөтелкелер (сауыттар) үшін 20 секундты;
- 2) сыйымдылығы елу – бір жүз миллилитр екі бөтелке (сауыт) үшін 10 секундты;
- 3) сыйымдылығы елу миллилитр екіден беске дейін бөтелкелер (сауыттар) сегіз-он секундты құрайды.

Көрсетілген бақылау уақытына қосалқы операцияларға жіберілген уақыт шығыны қосылмайды.

Механикалық қосылулардың болуы бойынша жарамсыз деп танылған бөтелкелерді немесе сауыттарды іріктейді және бөлек арнайы ыдысқа салады. Оларды ашады және ішіндегі ерітінділерді төгеді.

№14 Тапсырма

Провизор-аналитик 16⁰⁰ дейін жұмыс істеді. Ол жоқ уақытта, 17⁰⁰ де көз тамшыларына рецепт түсті: бор қышқылымен мырыш сульфатымен ерітінді. Тамшылар дайындалды және босатылды. Келесі күні провизор-аналитик жазбаша бақылау паспортын қарап, фармацевттерге ескерту жасады: егер олар дайындалған көз тамшыларын босатуды шешсе, онда толық химиялық бақылау жүргізуі тиіс еді.

Кімдікі дұрыс? Бұл жағдайды қандай құжат регламенттейді? Дәріханада дайындалған қандай дәрілік заттар міндетті толық химиялық бақылауға ұшырайды? Дәріханада жазбаша бақылау жүргізу тәртібі қандай?

Жауабы: Провизор-аналитиктікі бұл жағдайда дұрыс емес, себебі бор қышқылы +мырыш сульфаты ерітінділерінен дайындалған көз тамшыларына химиялық бақылау жүргізу міндетті емес.

«Дайындалған дәрілік препараттарға дәріханаішілік бақылау жүргізу қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 19 қаңтардағы № 114 Қаулысымен регламенттеледі.

Толық химиялық бақылау

Мыналар міндетті түрде толық химиялық (сапалық және сандық) бақылауға алынады:

1) қышқылдық-сілітілік баланс шамасының (рН) анықтамасын, изотоникалайтын және тұрақтандыратын заттарды қоса алғанда, зарарсыздандырылғанға дейін инъекциялар мен инфузияға арналған ерітінділер.

Зарарсыздандырылғаннан кейін бақылау үшін әрбір сериядан бір сауыт алынады және қышқылдық-сілітілік баланс өлшемі, әсер етуші заттардың түпнұсқалығы мен сандық құрамы тексеріледі;

2) сыртқа қолдануға арналған зарарсыздандырылған ерітінділер (шаюға арналған офтальмологиялық ерітінділер, дененің күйген беттері мен ашық жараларды емдеуге арналған ерітінділер, қынап ішіне енгізуге арналған және басқа да ерітінділер);

3) құрамында изотоникалайтын және тұрақтандыратын заттары бар екендігі зарарсыздандыруға дейін анықталатын көзтамшылары мен жақпамайлар;

4) нәрестелерге арналған дәрілік препараттар (сандық талдау әдісі болмаған жағдайда, бұл дәрілік препараттар сапалық талдауға алынуы тиіс).

Нәрестелерге арналған сапалық және сандық талдау әдістемелері жоқ, дәрілік заттардың құрамы бойынша күрделі дайындаудың айрықша жағдай ретінде провизор-талдаушының немесе провизор-технологтың бақылауымен жүргізіледі;

5) атропин сульфаты мен хлорлы сутегі қышқылы (ішуге арналған), сынап хлориді мен күміс нитраты ерітінділері;

6) барлық концентраттар, жартылай фабрикаттар, тритурациялар, оның ішінде органикалық емес және органикалық дәрілік заттарды сұйық гомеопатикалық қоспалары мен үшінші, оныншы қосылуға дейінгі олардың тритурациялары.

Сапалық және сандық талдау әдістемелері жоқ, гомеопатикалық дәрілік заттарды дайындау айрықша жағдай ретінде провизор-талдаушының немесе провизор-технологтың бақылауымен жүргізіледі;

7) дәрілік препараттардың дәріханаішілік дайындамалары (әрбір сериясы);

8) инъекцияларға арналған ерітінділерді дайындағанда қолданылатын тұрақтандырғыштар мен көзтамшыларын дайындағанда қолданылатын буферлік ерітінділер;

9) дәріханада қосу кезінде, ал қажет болған жағдайда өнім беруіші қоймасынан қабылдау кезінде тығыздығын анықтау жолымен этиль спиртінің концентрациясы;

10) сулы-спиртті гомеопатикалық ерітінділерде, қоспалар мен тамшыларда этиль спиртінің концентрациясы (әрбір сериясы);

11) гомеопатиялық түйіршіктердің ыдырауына (әрбір сериясы).

Мыналар: жеке рецептілер немесе медициналық ұйымдар талаптары бойынша дәріханада дайындалатын дәрілік препараттар барлық дайындалған дәрілік препараттардың түрлер есепке ала отырып бір ауысым жұмысындағы үш дәрілік препараттардан кем емес көлемде іріктелген толық химиялық (сапалық және сандық) бақылауға алынады. Көз практикасында балаларға қолданылатын дәрілік препараттарға, құрамында есірткі, психотроптық және улы заттар, прекурсорлар және улы заттары бар емдік клизмаға арналған ерітінділерге айрықша назар аударылады.

Тоқсан сайын тазартылған суға толық химиялық талдау жүргізіледі.

Жазбаша бақылау

Дәрілік препараттарды рецептілер және медициналық ұйымдардың талаптары бойынша дайындаған жағдайда бақылау парағы толтырылады. Бақылау парағында дайындалған күні, көрсетілген рецептінің медициналық ұйым бөлімшесінің атауы, талаптың нөмірі, алынған дәрілік заттардың атауы, олардың саны, жалпы көлемі немесе салмағы, доза саны, дәрілік препаратты дайындаушының, өлшеп салушының және тексерушінің қолдары көрсетілуі тиіс.

Бақылау парағында есірткі құралдары, улы, психотроптық заттар, прекурсорлар атауының асты қызыл қарындашпен сызылады, балаларға арналған дәрілік препараттарға - «Б» әрпі қойылады.

Бақылау парағы дәрілік препараттар дайындалғаннан кейін дайындау технологиясының бірізділігіне сәйкес латын тілінде толтырылады. Гомеопатикалық дәрілік препараттарға бақылау парағын толтыру кезінде кезең-кезеңмен алынған гомеопатикалық ингредиенттердің атауы көрсетіледі.

Бақылау парағында жартылай фабрикаттар мен концентраттарды қолданған жағдайда олардың құрамы, концентрациясы, алынған көлемі немесе салмағы көрсетіледі. Ұнтақтарды, суппозиторийлердің және пилюльді дайындау кезінде жалпы салмағы, саны және жеке дозалардың салмағы көрсетіледі. Пилюльдің немесе суппозиторийлердің жалпы салмағы, көз тамшыларына қосылған изотоникалайтын және тұрақтандыратын заттардың концентрациясы мен көлемі (немесе салмағы), инъекциялық және инфузиялық арналған ерітінділер бақылау парақтарында ғана емес, сонымен қатар рецептілерде көрсетілуі тиіс.

Барлық есептеулер дәрілік препараттарды дайындағанға дейін жүргізіледі және бақылау парағының келесі бетіне жазылады.

Бақылау парағында есептеу формулалары, сонымен қатар дәрілік өсімдік шикізаты үшін қолданылған судың сіңірілу коэффициенттері, дәрілік заттарды еріту кезінде ерітінді көлемінің ұлғаю коэффициенттерін, суппозиторийлерді дайындау кезінде орнын алмастыру коэффициенттерін көрсету қажет.

Бақылау парағын, егер дәрілік препараттарды бір адам дайындап және босатса міндетті түрде жүргізеді. Бұл жағдайда бақылау парағы дәрілік препараттарды дайындау үдерісінде толтырылады.

Бақылау парақтары дәрілік препарат дайындалған күнінен бастап бір ай бойы дәріханада сақталады.

Дайындалған дәрілік препараттар, рецептілер мен толтырылған бақылау парақтары дәрілік препараттарды дайындау және босату технологияларын сақтау бойынша бақылау функцияларын атқаратын провизор-технологқа тексеруге беріледі. Бақылау бақылау парағындағы жазбалардың, рецептідегі жазбаға сәйкестігін, жүргізілген есептеулердің дұрыстығын тексеруді білдіреді.

Егер провизор-талдаушы дәрілік препараттың сапасына толық бақылау жүргізсе, онда бақылау парағына талдау нөмірі мен провизор-талдаушының қолы қойылады.

№ 15 Тапсырма

«Точкаға» тиесілі дәріханалық пунктке тұтынушы келді және бұрын сатып алынған таблетка түріндегі парацетамолды әкеп, оны панадолға ауыстыруын өтінді. Фармацевт ойланбастан келісіп, қосымша ақы төлеуді ұсынды. Егде жастағы әйел димедрол таблеткасын босатуды сұрап, оған дәрігер ұйқы алдында таблетка түрінде қабылдауды ұсынғанын айтты. Фармацевт оның өтініші бойынша димедрол таблеткасын босатты.

Екі жағдайда да фармацевт дұрыс жасады ма?

Бұл жағдайларды қандай құжаттар регламенттейді?

Дәріханалық киоск бойынша негізгі ережелерді (стандартты) айтыңыз.

Жауабы:

- ✓ Бірінші жағдайда фармацевт тұтынушыдан ДЗ кері қайтарып ала алмайды, себебі «Дәрілік заттар қайтарылмайды және ауыстырылмайды». «Дәрілік заттарды, медициналық мақсаттағы бұйымдар мен медициналық техниканы көтерме және бөлшек саудада өткізу қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2011 жылғы 30 желтоқсандағы № 1693 Қаулысында көрсетілген.
- ✓ Екінші жағдайда фармацевт дәрігердің рецептінің димедролды босата алмайды. Тіпті димедрол дәріханалық киоскінің ассортиментінде болмауы тиіс. Себебі, димедрол «Рецептісіз босатылатын дәрілік заттар тізбесінде» көрсетілмеген.
  - «Рецептісіз босатылатын дәрілік заттар тізбесін бекіту туралы» Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау министрлігі Фармация, фармацевтика және медицина өнеркәсібі комитеті төрағасының 2002 жылғы 27 тамыздағы N 110 бұйрығы. Күші жойылды.
  - «Дәрілік заттарды рецептімен немесе рецептісіз өткізуге жатқызу қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2011 жылғы 5 желтоқсандағы № 1460 Қаулысы

✓ *Дәріханалық киоск*

«Дәрілік заттар қайтарылмайды және ауыстырылмайды». «Дәрілік заттарды, медициналық мақсаттағы бұйымдар мен медициналық техниканы көтерме және бөлшек саудада өткізу қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2011 жылғы 30 желтоқсандағы № 1693 Қаулысында көрсетілген.

Дәріхана киоскілерінде дәрігердің рецептісіз босатылатын дәрілік заттар сатылады.

Дәріхананың, дәріхана пунктін, дәріхана киоскісінің, сондай-ақ медициналық техника мен медициналық мақсаттағы бұйымдар дүкенінің және оптика дүкенінің мемлекеттік және орыс тілдерінде фармацевтикалық объектінің атауы, оның ұйымдық-құқықтық нысаны мен жұмыс тәртібі көрсетілген маңдайшасы болуы керек. Халықтың танысуы үшін ыңғайлы жерде:

- 1) мемлекеттік лицензия мен оған қосымшалардың көшірмелері;
- 2) фармацевтикалық бақылау басқармаларының (бөлімдерінің) телефондары мен мекен-жайлары туралы ақпарат;
- 3) сын-пікірлер мен ұсыныстар кітабы;
- 4) фармацевтикалық анықтама қызметінің телефон нөмірлері туралы ақпарат;
- 5) дәріханада дайындалатын дәрілік препараттардың сақтау мерзімдері туралы ақпарат;
- 6) "Дәрілік заттар балаларға босатылмайды" деген сипаттағы ақпарат орналастырылуы тиіс.

Дәріхананың, дәріхана пунктін, дәріхана киоскісінің, медициналық техника және медициналық мақсаттағы бұйымдар дүкенінің мен оптика дүкенінің дәрілік заттардың айналымын реттейтін анықтамалық әдебиеттері, нормативтік құқықтық кесімдері болуы тиіс.

Медициналық техника мен медициналық мақсаттағы бұйымдар дүкенінің проспектілері, каталогтары, медициналық техника мен медициналық мақсаттағы бұйымдарды пайдалану мен қамтамасыз ету жөніндегі нұсқаулығы болуы керек.

Дәріхананың, дәріхана пунктін, дәріхана киоскісінің құрамын денсаулық сақтау саласындағы уәкілетті орган бекіткен шұғыл жағдайларда бастапқы медициналық көмек көрсету үшін алғашқы көмектің дәрі қобдишасы болуы керек.

Дәріхананың, дәріхана пунктін, дәріхана киоскісінің, медициналық техника және медициналық мақсаттағы бұйымдар мен оптика дүкенінің басшысы сатылатын дәрілік

заттардың, медициналық техниканың, медициналық мақсаттағы бұйымдардың сапасын қамтамасыз етеді.

Дәріхананың, дәріхана пунктiнiң, дәріхана киоскісінің, медициналық техника және медициналық мақсаттағы бұйымдар мен оптика дүкендерінің әр қызметкеріне лауазымдық нұсқаулық әзірленуі тиіс.

Дәріхана, дәріхана пунктi және дәріхана киоскісі жоқ аудан орталығынан алыс ауылдық жерлерде дәрілік заттарды сатуды Қазақстан Республикасының [заңнамасында](#) белгіленген тәртіппен фельдшерлік-акушерлік пункттер (немесе басқа да медициналық ұйымдар) арқылы жүзеге асыруға болады.

№ 16 Тапсырма

Жұмыс күнінің ортасында провизор-технолог дәрілік заттарды дайындап жатқан фармацевтке келіп, жұмыс күні басында осы фармацевтпен дайындалған құрамында наркотикалық заттары бар дәрілік қалыптарға сауалнамалық бақылау жүргізуді ұйғарды. Фармацевт осы уақыт аралығында ондаған (десятка два) дәрілік заттарды дайындағанын, аталған дәрілік қалыпты қалай дайындағанын ұмытып қалғандығын айтып, жауап беруден бас тартты.

Кімдікі дұрыс? Аталған жағдайды қандай құжат регламенттейді?

Дәріханада сауалнамалық бақылау жүргізу тәртібі қандай? Дәріханада қабылдау үшін бақылау жүргізу тәртібі туралы айтыңыз.

Жауабы: Жауап беруден бас тартқан фармацевт дұрыс жасады, себебі сауалнамалық бақылау фармацевтпен дайындалған дәрілік қалыптардың бестен кем емес кезінде жүргізіледі.

«Дайындалған дәрілік препараттарға дәріханаішілік бақылау жүргізу қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 19 қаңтардағы № 114 Қаулысымен регламенттеледі.

.Сұрау бақылауы

Сұрау бақылауы ішінара қолданылады және фармацевт бестен аспайтын дәрілік препараттарды дайындағаннан кейін жүргізіледі.

Сұрау бақылауын жүргізген кезде провизор-технолог дәрілік препараттың бастапқы құрамына кіретін затты атайды, ал күрделі құрамды дәрілік препараттарда, сонымен қатар оның санын көрсетеді, одан кейін фармацевт барлық алынған дәрілік заттарды және олардың санын атайды. Жартылай фабрикаттарды (концентраттарды) қолданған кезде, фармацевт олардың құрамы мен концентрациясында атайды.

Дәрілік препараттарды дайындау үшін пайдаланылатын бастапқы материалдарды қабылдау бақылауын жүргізу

15. Қабылдау бақылауы дәріханаға сапасыз дәрілік субстанциялардың және дәрілік препараттарды дайындау кезінде пайдаланатын қосалқы материалдардың түсуінің алдын алу мақсатында жүргізіледі.

Қабылдау бақылауы өнім партиясын сипаттайтын құжаттаманы (тауар-тасымалдау жүк құжаты, нормативтік құжат талаптарына дәрілік субстанциялар мен қосалқы материалдардың сәйкестігін растайтын құжат), ілеспе құжаттамада көрсетілген сериялармен дәрілік субстанцияларды және қосалқы материалдар үлгілеріндегі сериялардың сәйкес келуін, тасымалдау және сақтау шарттарының сақталуын, сондай-ақ дәрілік субстанциялардың: «Қаптама», «Таңбалау», «Сипаты» көрсеткіштері бойынша сәйкестігін тексеруді білдіреді.

Дәрілік субстанциялардың қауіпсіздігі мен сапасы қорытындыны берген ұйымның ілеспе құжаттарында нөмірі және қолданылу мерзімі көрсетіле отырып немесе белгіленген үлгідегі көшірмесімен бірге алып жүру жолымен өнімнің қауіпсіздігі мен сапасы туралы

қорытындысымен расталады.

Қосалқы заттардың сапасы мен қауіпсіздігі ілесіп келеді құжаттарда [сәйкестік сертификатының](#) сериясын және нөмірін, оны берген органды және қолданылу мерзімін көрсетумен немесе белгіленген үлгідегі көшірмесін бірге алып жүру жолымен расталады.

«Қаптама», «Таңбалау», «Сипаттама» көрсеткіштері бойынша қабылдау бақылауы мынадай түрде жүргізіледі:

1) «Қаптама» көрсеткіші бойынша оның тұтастығына және дәрілік субстанциялар мен қосалқы заттардың физикалық-химиялық қасиеттеріне сәйкестігіне ерекше назар аударылады;

2) «Таңбалау» көрсеткіші бойынша дәрілік субстанциялар мен қосалқы заттардың ресімделуінің Қазақстан Республикасының [заңнамасында](#) белгіленген талаптарға сәйкестігіне назар аударылады;

3) «Сипаттама» көрсеткіші бойынша сыртқы түрін, түсін, иісін тексеруге назар аударылады.

16. Көрсеткіштердің бірі бойынша дәрілік субстанциялар мен қосалқы заттардың сапасына күдік туындаған жағдайда үлгілері аккредиттелген сынақ зертханасына жіберіледі. «Қабылдау бақылауы кезінде жарамсыз деп танылды» деген белгі қойылған дәрілік субстанциялар мен қосалқы заттар талдау нәтижесі алынғанға дейін дәріханада басқа шығатын материалдардан оқшау сақталады.

№ 17 Тапсырма

Тұтынушы фармацевтке құрамына бірнеше фармакологиялық белсенді дәрілік заттар, оның ішінде кодеин кіретін жеке дайындаудағы дәрілік затқа рецептті көрсетті. Рецепт 130у рецептуралық бланкісіне жазылған, жоғары бір реттік дозасы аспаған және II Тізімде мұндай комбинирленген препарат жоқ. Фармацевт арнайы бланк қажет екендігіне сүйеніп, рецептті қабылдаудан бас тартты. Тұтынушы дәріхана басшысына шағымданды, ол фармацевтті рецептті қабылдауға мәжбүрледі.

Кімдікі дұрыс? Бұл жағдайда дәрілік заттарды босату тәртібін қандай нормативтік құжаттар регламенттейді? Аталған препаратты босату нормасы қандай? Рецепттің әрекет ету мерзімі қанша және ол дәріханада қанша уақыт сақталады?

Жауабы: Арнайы бланктың жоқтығынан рецептті қабылдамаған. Фармацевт бұл жағдайда қателесті. Жеке дайындалатын, құрамында аспаған дозада есіткі заттар және басқа да фармакологиялық белсенді заттары бар дәрілік затқа рецепт жазғанда, ол комбинирленген дәрілік зат наркотикалық заттар мен психотропты заттардың II тізіміне енген жағдайда № 148-1/у-88 рецептуралық бланкін қолдану қажет.

№18 Тапсырма

Тұтынушы оған калий перманганатын босатуды сұрайды. Фармацевт бұл прекурсор екендігін айтып, рецепт талап етті.

Фармацевттікі дұрыс па? Дәріханадан калий перманганаты қалай босатылады?

ҚР есірткілік заттар, психотропты заттар және олардың прекурсорларының төрт тізімін атаңыз. «Есірткі заттар және психотропты заттар туралы».

Жауабы:

1. Фармацевт қателесті, себебі калий перманганаты 3-5 г мөлшеріне рецепсіз босатылады. (прекурсорларды босату тәртібіндегі исключение).
2. ҚР «Дәрілік заттар туралы» заңына сәйкес мынадай тізімдер бекітілген:

- список I –наркотикалық және психотропты заттар, ҚР айналымы тыйым салынған.
- список II - наркотикалық және психотропты заттар, ҚР айналымы шектелген.
- список III – айналымы шектелгенпсихотропты заттар;
- прекурсорлар.

№ 19 Тапсырма

Фармацевт фармацевтикалық колледжді бітірді және дипломды алып, дәрілік заттарды сату бойынша жеке кәсіпкерлік қызметпен айналысуды шешті. Ол өтінішімен лицензиялық комиссияға жүгінді, бірақ оған лицензия беруден бас тартты.

Неге? Дәріханалық іскерліктің фармацевтикалық қызметті лицензиялау тәртібі туралы айтыңыз. Расскажите о порядке лицензирования фармацевтической деятельности аптечных предприятий. Бұл сұрақтарды қандай нормативтік акттер қадағалайды?

Жауабы: Фармацевт колледжді бітіргенімен, жеке фармацевтикалық қызметке лицензия ала алмайды. Себебі ол үшін маман сертификаты да керек. Сертификаттың жоқтығынан лицензия беруге бас тартқан. Фармацевтикалық қызметке лицензия алу үшін мынадай құжаттар қажет:

- 1) өтініш;
- 2) заңды тұлға үшін - Жарғының және өтініш берушінің заңды тұлға ретінде мемлекеттік тіркелгені туралы куәліктің нотариалды куәландырылған көшірмелері;
- 3) жеке тұлға үшін - жеке басын куәландыратын құжаттың көшірмесі;
- 4) дара кәсіпкер үшін - өтініш берушінің дара кәсіпкер ретінде мемлекеттік тіркелуі туралы куәліктің нотариалды куәландырылған көшірмесі;
- 5) өтініш берушінің салық органында есепке тұрғаны туралы куәліктің нотариалды куәландырылған көшірмесі;
- 6) фармацевтикалық қызметпен айналысу құқығы үшін бюджетке лицензиялық алымның төленгенін растайтын құжат;
- 7) фармацевтикалық қызметке қойылатын біліктілік талаптарына сәйкес мәліметтер мен құжаттар.

Лицензия беру тәртібін сипаттайтын нормативтік құқықтық актілері:

1. [Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 11 қаңтардағы «Лицензиялау туралы» Заңы;](#)
2. [Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2009 жылғы 30 желтоқсандағы № 2301 «Медициналық және фармацевтикалық қызметті лицензиялау кезінде қойылатын біліктілік талаптарын бекіту туралы» Қаулысы.](#)
3. [Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2011 жылғы 5 желтоқсандағы № 1452 Қаулысы «"Медициналық және фармацевтикалық қызметтің біліктілік талаптары мен лицензиялау ережесін бекіту және Қазақстан Республикасы Үкіметінің 1995 жылғы 29 желтоқсандағы № 1894 қаулысына өзгерістер енгізу туралы" Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2009 жылғы 30 желтоқсандағы № 2301 қаулысына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».](#)

№20 Тапсырма

Фармацевт калий йодиді дәрілік қалпын дайындау кезінде штангласс түбіндегі ұнтақ түсі бойынша ерекшеленетінін және сары бояуға ие екенін көрді. Фармацевт штанглассты провизор-аналитикке берді, ол оны толтырған провизор-технологқа наразылығын айтты. Неге осылай болды? Провизор-технологтың кінәсі не? Материалды және ассистенттік бөлмелерде штангласстарды толтыру ережелері туралы айтыңыз. Қандай құжат регламенттейді? Дәріханалық ұйымдарда жарыққа сезімтал, гигроскопиялы, ұшқыш және иісі бар дәрілік заттарды сақтау ережелері туралы айтыңыз. Бұл ережелерді қандай құжат регламенттейді?

Жауабы: Калий иодиді порошогынының қабаттардағы түсінің өзгеруі себебі: Провизор-технолог ережені сақтамай штангlastы толтырған. Ереже бойынша: «Штангlastың толтырылуы дәрілік заттарды толық қолданып болған соң және штангlastы толық өндегеннен кейін жүргізілуі қажет» Порошоктың штангlastың түбінде сарыға боялуы дәрханада дұрыс сақталмағаннан болуы мүмкін. (жарықтан қорғалмаған тарада сақталуы мүмкін немесе жарамдылық мерзімі өтіп кеткен).

(Дайындалған дәрілік препараттарға дәріханаішілік бақылау жүргізу қағидаларын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 19 қаңтардағы № 114 Қаулысы)

№21 Тапсырма

Дәріханаға тұтынушы күндіз сатып алынған резина басқыны ауыстырып беруді өтініп келді. Себебі бірнеше беткейлік сызаттар байқалған. Фармацевт кешірім сұрап, басқыны ауыстырып берді.

Фармацевт дұрыс істеді ме?

Бұл жағдайды қандай құжаттар регламенттейді?

Анықталған дефекттің себебі не?

ММБ сақтау ережесін қандай құжат регламенттейді?

Резинадан жасалған бұйымдардың бөлек түрлерінің сақтау ерекшеліктері мен жалпы ережелерін айтыңыз.

Жауабы: Фармацевт дұрыс жасамады. Себебі тауар қайтадан қайтарылмайды. Науқас сатып алмас бұрын тексеріп алуы керек еді.

Мұндай дефектінің пайда болуының негізгі себебі дұрыс сақтамау.

Дәрілік заттар, медициналық мақсаттағы бұйымдар мен медициналық техниканы сақтау және тасымалдау туралы бұйрығы **2012.06.06 № 394**

Резеңке бұйымдарын сақтайтын үй-жайлары еркін қол жеткізілуі ескерілген шкафтармен, жәшіктермен, сөрелермен, стеллаждармен, блоктармен, іліп қоюға арналған тұғырықтармен және басқа қажетті жабдықтармен жабдықталады.

Резеңке бұйымдарын сақтауға арналған шкафтардың тығыз жабылатын есіктері болуы қажет ал ішкі жақ беті өте тегіс болуға тиіс. Шкафтардың ішкі құрылымы оларда сақталатын резеңке бұйымдарының түрлеріне байланысты мына мақсаттарға:

1) резеңке бұйымдарын жатпалы қалыпта (буждар, катетерлер, мұз түйіршіктері, қолғаптар және сол сияқтылар) сақтауға арналған шкафтар оларда заттарды бүкіл ұзына бойы, еркін, иілмейтіндей, оралмайтынды және тағы солай орналастыруға болатын жылжымалы жәшіктермен жабдықталады;

2) бұйымдарды ілінген қалыпта (бұраулар, зонттар, су түтіктері) сақтайтын жәшіктер шкаф қақпағының астында орналасқан ілгіштермен жабдықталады. Ілгіштер оған ілінген заттармен бірге алынатындай болуы керек.

30. Сақтаудың ерекше шарттарын талап ететін резеңке бұйымдарының кейбір түрлерін сақтауға ерекше көңіл бөлу керек. Бұл талаптар:

1) төсегіштерді, жылытқыш грелкаларды, мұзды қабықтарды сәл үрлеп сақтау ұсынылады, резеңке түтікшелері соңғы жағына енгізілген тығындармен бірге сақталады;

2) резеңке түтіктер ұшына кіргізілген тығындарымен бірге сақталады;

3) аспаптардың алынатын резина бөліктері басқа материалдан жасалған бөліктерден бөлек сақталуы қажет;

4) атмосфералық факторларды ерекше сезінгіш бұйымдарды (созылғыш катетерлер, буждар, қолғаптар, саусаққа кигіштер, резеңке бинттер) тығыз жабылған қораптарда сақтайды. Резеңке бинттері бүкіл ұзындығы бойынша тальк себілген шиыршықталған күйде сақталады;

5) резеңкелендірілген матаны (бір жақты және екі жақты) арнаулы тұғырларға ілінген рулондарда көлбеу күйде сақтайды. Резеңкелендірілген матаны стеллаждардың тегіс сөрелерінде бес қатардан асырмай жатқызылған күйде сақтауға болады;

б) резеңке тығындар нормативтік құжаттың талаптарына сәйкес оралған күйде сақталады;

7) созылғыш лак бұйымдарын (катетерлерді, буждарды, зонттарды) резеңкеге қарағанда құрғақ үй-жайда сақтайды. Ескіру белгісі бірсыпыра жұмсаруы, үстіңгі желімінің ашылуы болып табылады. Мұндай бұйымдар жарамсыз деп танылады.

31. Сақтау үй-жайларында зауыт орамындағы резеңке бұйымдарды сақтауға болады. Зауыт орамы бұзылған кезде резеңке бұйымдар арнайы жабдықталған материал шкафтарда, жәшіктерде, сөрелерде, стеллаждарда сақталады.

Сақтайтын үй-жайларда резеңке бұйымдарын орналастырған жағдайда оның бүкіл көлемін толық пайдалану қажет. Бұл ауадағы басы артық оттегінің зиянды әсерінен сақтайды. Алайда резеңке бұйымдарын (тығындардан басқа) бірнеше қабатпен салуға болмайды, өйткені төменгі қабаттардағы заттар жаншылады және жайылып кетеді.

Резеңке бұйымдарын дүркін-дүркін қарап тұру қажет. Оралымдылығын жоғалта бастаған заттар техникалық шарттар талаптарына сәйкес дер кезінде қалпына келтірілуі тиіс.

№22 Тапсырма.

К фармацевту обратился пациент с просьбой отпустить по рецепту врача 15 таблеток флемоксина солютаба (на курс лечения), а в заводской упаковке 25 таблеток.

Ваши действия.

Ответ обосновать.

Международное непатентованное название Амоксициллин

Рецептпен босатылады.

Фармакотерапевтикалық тобы:

Жүйелі қолдануға арналған микробқа қарсы препарат. Кең спектрлі әсер ететін пенициллиндер.

Рецептіде немесе қажетті емдеу курсына көрсетілген мөлшерде дәрілік заттарды босату қажет болған жағдайда бастапқы (ішкі) қаптаманы қоспағанда, дәріхана қаптамасына фармацевтикалық қызмет объектісін, дәрілік заттың атауын, санын, дозасын, сериясын, өндіруші елді көрсете отырып, оның атауын, препараттың жарамдылық мерзімін, қолдану тәсілін сақтық шараларын міндетті түрде көрсете отырып, екінші (сыртқы) түпнұсқа қаптамасын бұзып өткізуге жол беріледі.

№23 Тапсырма

Пациент обращается к фармацевту с просьбой отпустить для домашней аптечки 5 упаковок по 3,0 перманганата калия.

Ваши действия.

Ответ обосновать.

Үй аптекасына тек бір ғана қаптамасы керек. Сондықтан бес қаптама босатылмайды. «Есірткі, психотроптық заттар прекурсорлары және олардың заңсыз айналымы мен теріс пайдаланылуына қарсы іс-қимыл шаралары туралы» Қазақстан Республикасының Заңына [1-қосымшада](#) берілген медициналық мақсатта пайдаланатын және бақылаудағы есірткі және психотроптық заттар тізімінің II кестесінің есірткі және психотроптық заттары бар дәрілік заттарды халыққа бөлшек саудада өткізу Қазақстан Республикасының Үкіметі бекіткен Қазақстан Республикасында бақылауға жататын есірткі, психотроптық заттар мен прекурсорларды медициналық мақсаттарда пайдалану осы Қағидаларға [1-қосымшаға](#)

сәйкес нысан бойынша бланкілерде жазылып берілетін рецепт бойынша жүзеге асырылады.

№24 Тапсырма.

Оформить требование-накладную в больничную аптеку ЛПУ из терапевтического отделения для получения:

- этилового спирта 96,1 5 кг.

- кодтерпина в таблетках № 6 3 упаковки.

Ваши действия.

Ответ обосновать

Таблетки кодтерпина, согласно постановлению правительства РФ № 681 от 30.06.1998г. "Об утверждении перечня наркотических средств, психотропных веществ и их прекурсоров, подлежащих контролю в Российской Федерации", относятся к списку II и подлежит ПКУ.

Этил спирті тити талап қосымшада (накладная) концентрациясы көрсетіледі.\

Бұл ДЗ жеке бланктерде емдеу профилактикалық орталықтың штамппен мөрімен, орталықтың басшысының мөрімен босатылады.

Қазақстан Республикасында бақылау жасалуға тиіс есірткіні, психотроптық заттар мен прекурсорларды медициналық мақсаттарда пайдалану қағидаларын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 30 наурыздағы № 396 Қаулысына сәйкес кодтерпин босатылады.

Құрамында есірткі, психотроптық заттар мен прекурсорлар бар дәрілік заттардың рецептілерін жазып беру және оларды босату

14. Науқастарға құрамында есірткі, психотроптық заттар мен прекурсорлар бар дәрілік заттардың рецептілерін денсаулық сақтау ұйымдарының дәрігерлері, өздігінен қабылдау жүргізетін фельдшерлер, акушерлер, жеке қызмет ететін дәрігерлер тиісті медициналық айғақтар болған кезде жазып береді және қолымен, жеке мөрімен, денсаулық сақтау ұйымының мөртабанымен және мөрімен куәландырылады.

15. Амбулаториялық науқастарға құрамында Тізімнің II Кестесіндегі есірткі, психотроптық заттар бар дәрілік заттар типографиялық тәсілмен дайындалған, А6 форматты, коды, бланк нөмірі мен қорғалу дәрежесі бар қызғылт түсті осы Қағидаларға 1-қосымшаға сәйкес арнайы рецептілік бланкіге жазып беріледі.

Коды осы Қағидаларға 2-қосымшаға сәйкес Қазақстан Республикасының әкімшілік-аумақтық бірлігінің шартты сандық мәнін қамтиды.

16. Арнайы рецептілік бланкілердегі рецептілер дәрігердің өз қолымен жазылады, ұйымның мөртабанымен, мөрімен, дәрігердің жеке мөрімен, медицина ұйымының бас дәрігерінің немесе оның орынбасарының қолымен куәландырылады. Рецептінде медициналық құжаттаманың нөмірі, рецептіні жазып берген дәрігердің тегі, аты, әкесінің аты, сондай-ақ науқастың тегі, аты, әкесінің аты, жасы мен тұрғылықты мекенжайы көрсетіледі.

Арнайы рецептілік бланкілердің түбіртектері рецептімен бірдей толтырылады және медицина ұйымында олардың сақталуына жауапты тұлғада сақталады.

17. Рецептiнiң мазмұны, арнайы рецептілік бланкінің сериясы мен нөмірі науқастың медициналық құжаттамасына жазылады.

18. Құрамында Тізімнің II, III, IV Кестелеріндегі есірткі, психотроптық заттар бар дәрілік заттардың рецептілерін тегін жазып беру кезінде рецептілік бланкіге қосымша тегін берілу рецептісі жазып беріледі. Жазып берілген рецептілер осы Қағидаларға 3-

қосымшаға сәйкес нысандағы журналда тіркеледі.

19. Құрамында Тізімнің III, IV Кестелеріндегі есірткі, психотроптық заттар мен прекурсорлар бар дәрілік заттардың рецептілері осы Қағидаларға 4-қосымшаға сәйкес бекітілген үлгідегі рецептілік бланкілерде жазып беріледі және медицина ұйымының мөртабанымен және мөрімен, дәрігердің қолымен және жеке мөрімен куәландырылады.

20. Көпқұрамдас дәрілік түрлердің құрамына кіретін құрамында есірткі, психотроптық заттар мен прекурсорлар бар дәрілік заттардың атауы рецептіде бірінші жазылады, сосын барлық қалған ингредиенттері көрсетіледі.

24. Созылмалы аурулары бар науқастарға құрамында Тізімнің III, IV Кестелеріндегі есірткі, психотроптық заттар мен прекурсорлар бар дәрілік заттарының рецептілері мерзімі бір айға дейінгі емдеу курсына жазылып берілуі мүмкін. Бұл жағдайларда рецептілік бланкіде "Арнайы тағайындау бойынша" деп көрсетіледі. "Арнайы тағайындау бойынша" нұсқамасын дәрігердің өзі жазуы және оның қолы мен жеке мөрімен куәландырылуы тиіс.

30. Дәріханалық ұйымдардан құрамында есірткі, психотроптық заттар мен прекурсорлар бар дәрілік заттар:

1) сенімхат негізінде осы Қағидалардың 6-қосымшасына сәйкес талаптар бойынша денсаулық сақтау жүйесінде есірткі, психотроптық заттар мен прекурсорлар айналымы саласында жұмыс істеуге құқығы бар заңды тұлғаларға;

2) дәрігердің рецептісі бойынша, өлшенген 3,0 және 5,0 грамм калий перманганатын қоспағанда, халыққа беріледі.

32. Инкурабельді онкологиялық науқастарға құрамында Тізімнің II Кестесіндегі есірткі, психотроптық заттар бар дәрілік заттарын беруді денсаулық сақтау ұйымының басшысы ұсынған, оның қолымен және денсаулық сақтау ұйымының мөрімен куәландырылған бекіту тізіміне сәйкес тегін медициналық көмектің кепілдік берілген көлемі шеңберінде фармацевтикалық қызмет көрсететін дәріханалар жүзеге асырады.

Бекіту тізімінде науқастың Т.А.Ә. және мекенжайы, рецептіні жазуға жауапты дәрігердің Т.А.Ә. көрсетіледі. Бекіту тізімі дәріханаға жарты жылда бір рет беріледі.

Медицина ұйымы дәріханаға бірінші басшының қолымен және ұйым мөрімен куәландырылған Тізімнің II Кестесіндегі дәрілік заттарына рецепт жазуға құқығы бар дәрігерлердің тізімін, қолдарының және жеке мөрлерінің үлгілерін ұсынады.

33. Науқасқа құрамында есірткі, психотроптық заттар мен прекурсорлар бар дәрілік заттарды беру кезінде рецептінің артқы жағында берілген дәрілік заттың атауы, саны, уақыты және берушінің қолы көрсетіледі.

35. Денсаулық сақтау ұйымдарына Тізімнің II, III, IV Кестелеріндегі дәрілік заттарды беру алынатын заттардың атауы, дозасы, концентрациясы, дәрілік түрі мен саны жазумен көрсетіліп, белгіленген тәртіп бойынша ресімделген жеке сенімхат бойынша жүргізіледі. Сенімхатты қолдану мерзімі 10 күннен аспауы керек.

Қазақстан Республикасында
бақылау жасалуға тиіс есірткіні,
психотроптық заттар мен
прекурсорларды медициналық
мақсаттарда пайдалану қағидаларына
1-қосымша

A6 форматы

Арнайы рецептілік бланкінің нысаны

РЕЦЕПТ № _____

РЕЦЕПТ № _____

Код _____	Код _____
Денсаулық сақтау ұйымының мөртабаны	Денсаулық сақтау ұйымының мөртабаны
Жазып берілген күн 20 __ ж. " ____ " _____ Науқастың Т.А.Ә Жасы _____ Мекенжайы _____ Участок № _____ Науқастың медициналық құжаттамасының № _____ Дәрігердің Т.А.Ә Rp:	Жазып берілген күн 20 __ ж. " ____ " _____ Науқастың Т.А.Ә, Жасы _____ Мекенжайы _____ Участок № _____ Науқастың медициналық құжаттамасының № _____ Дәрігердің Т.А.Ә _____ Rp:
Дәрігердің қолы мен жеке мөрі М. О.	Дәрігердің қолы мен жеке мөрі
Түзетулерге жол берілмейді Түбіртек денсаулық сақтау ұйымында қалады Бланк нөмірі	Түзетулерге жол берілмейді Бланк нөмірі

№25 Тапсырма

Дәріханаға келуші оған дигоксин препаратын рецептсіз беруін сұрады, және оған бұл препарат көмектесетінін, бұрын қабылдағанын айтты.

Фармацевттің әрекеті қандай болуы мүмкін?

Берілген препарат қалай босатылуы тиіс?

Осы препаратқа рецепт қалай рәсімделеді?

Неліктен оны рецептсіз босатуға болмайды?

Жауабы: Дигоксин ҚР ДЗ рецептен және рецептсіз босату ережелері туралы 5 желтоқсан 2011ж №1460 бұйрығына сәйкес рецептпен босатылатын ДЗ ға жатады. Және фармацевт осы заңға сәйкес оны рецептсіз босата алмайды. Себебі: заңда көрсетілгендей Дигоксин:

- Тағайындалуы мен ары қарай қолданылуы ардайым дәрігердің қадағалауымен жүргізілетін ДЗ ға жатады.
- жанама әсер шақырады және оны зерттеуді талап ететін ДЗ ға жатады
- парентеральді жолмен енгізілетін затқа жатады

Recipe: Tabulettam Digoxini 0,0001

Da tales doses numero 12

Тобы: Жүрек гликозидтері және гликозидті емес кардиотоникалық заттар.
қолданылуы: созылмалы жүрек жеткілісіздігінде.

№26 Тапсырма

Дәріханада Цистенал және Фитолизин препараттары бар. Осы препараттардың этикеткасында болуы керек реквизиттерді атаңыз.

Жауабы: от 30 декабря 2011 года №1692 бұйрығына сәйкес ДЗ этикеткалау, мақрерлеу ережелері бекітіледі. Бұл препараттардың этикеткасында: ДЗ атауы, серия нөмірі, шығарған елдің аты, өндіруші фирманың аты немесе эмблемасы, өндірілген күні, сақтау ережесі, жарамдылық мерзімі, ДЗ құрамы, массасы, «ішуге арналған», «Балалардың қолы жетпейтін жерде сақтау керек!» деген реквизиттер екі тілде көрсетілуі тиіс. Цистенал және Фитолизин зертас ауруларында, зәр шығару жолдарының жұмысы қиындағанда тағайындайды. Олар зәр айдағыш, қабынуға қарсы, ауру сезімін басатын әсерлер көрсетеді. Цистеналды ішке 3- 4 тамшыдан қант кубиктеріне тамызып ішеді, тамақтың алдында жарты сағат бұрын.

№27 Тапсырма

Дәріханаға Анаприлин препаратына рецепті бар пациент келді. Осы препараттың фармакологиялық тобын атап көрсетіңіз, латын тілінде атаңыз.

Жауабы: Латын тіліндегі аты: Amlodipinum, синонимдері: Обзидан, Индерал, Пропранолол. Құрамындағы негізгі әсер етуші зат: Пропранолол.

Тобы: таңдамалы емес Бета- адреноблокатор.

Бета адренорецепторларды тежейді, гипотензивті, аритмияға қарсы, әсер көрсетеді.

Стенокардия, артериальды гипертензияда, мигреньде қолданылады.

Қарсы көрсет: Бронх, демікпеде, Жүктілік, лактация, жүректің жеткіліксіздігінде. Күніне 20-40 мг-нан 3-4 рет қабылдау керек.

№28 Тапсырма

Дәріханаға наукас Нитроглицерин беруін сұрап келді. Наукасқа препаратты қолданудың тәсілі мен ережелерін түсіндіріңіз. Латын тілінде препаратты атаңыз. Үй жағдайында препаратты сақтау ережелерін ескертіңіз.

Жауабы: Латын тіліндегі аты: Nitroglycerinum.

Тобы: Нитраттар және нитрат тәрізді заттар.

Қолданылуы: стенокардияда, созылмалы жүрек жеткіліксіздігінде, миокард инфарктінде, артериальді гипотонияда.

Қабылдау: тіл астына – сублингвальді, 0,15-0,5 мг ауру сезімі басталған сәтте дереу 1 немесе 2 таблеткасын тіл астына салып, толық ерігенше ұстайды, жұтуға, шайнауға болмайды. Тіл астынан сіңген Нитроглицерин тез арада жүйелі қан айналымға түсіп, жылдам әсер көрсетеді.

Сақтау ережесі: Нитроглицерин тұрақсыз химиялық қосылысқа жатады, сондықтан оны ашық күйде сақтағанда тез бұзылады, яғни 1-2 апта ішінде өзінің 30 % пайдасын жоғалтады. Оны қараңғы және салқын жерде сақтаған дұрыс.

№29 Тапсырма

В аптеку поступил рецепт на сульфален для лечения ангины. Объясните больному способ и время приема препарата, хранение в домашних условиях. Дайте латинское название. **Латынша аты: Sulfalene**

Синонимы:

Келфизин, Сульфаметоксипиразин, Далисеп, Келфизина, Лонг, Полицидал, Сульфаметопиразин, Сульфапиразинметоксин.

Побочные действия:

Тошнота, аллергические реакции, головная боль, лейкопения (снижение уровня лейкоцитов в крови).

Қолдануға нұсқаулық:

Сульфаниламид препаратынаға сезімтал инфекциялар шақыртқан ауруға қарсы: бронхит(бронхтың талаурауы), пневмония(өкпенің талаурауы), холестит(талаурау өт қуығым), холайгит(ашуланшақ атжаптың талаурауы), пиелит(бүйрек тұмардың талаурауы), шыжың(талаурау қуық), түрлі орнның былшықтың инфекциясының, остеомиелит(талаурау жілік майым және іргелес сүйектің матасының), және т.б. отит(құлақтың қусының талаурауы). Дизентерияда тиімсіз, себебі тез жіңішке ішектен сіңеді.

Қолдануы:

Тағайындау алдында дәрігер науқастың препаратқа сезімталдығын тексеруә керек.

Өткір және тезөтетін (быстропротекающих) инфекцияларда ішке 1-ші күні 1 граммнан тағайындайды, кейін күніне 0,2 грамм 30 мин тамақтың алдынан. Созылмалы инфекцияларда және ұзақ профилактикада (ревмотологиялық ауруға шалдығу, және др. созылмалы бронхиты) үшін аптасына 1 ретті 2 граммнан 1-1,5 ай бойы қолданады

Сульфаленті тамаққа дейін 30 мин алдында қолданады.

Парентеральді(в/в струйно или капельно, в/м) тәулігіне 1 рет/500-1000 миллиграммның кіргізеді, в кейінгі күндерді - 200 миллиграмм; шипаның курсы - 7-10 күн. Аурудың ауыр түрінде 1-ші күні 10 мл кіргізеді, в кейінгі күндерді ерітіндінің 2 мл сут 1 реті/

Сақтауға нұсқаулық:

Күн сәулесінен қарғалған жерде.

№ 30 Тапсырма

К фармацевту аптеки обратился посетитель с воспалением десен, он применяет настойку календулы. Правильно ли он поступает?

Правила отпуска настойки календулы. Может ли входить в ассортимент аптечного пункта настойка календулы?

Қырмызыгүл тұндырмасы - Календулы настойка (Календулы настойка, Calendula officinalis) ауыз қуысының шаю үшін қолдануға болады.

Қолданыстағы зат: тырнақгүлдің(Қырмызыгүл) гүлінің қайнатпасы.

Қолдануға көрсетілімдер : тырнақгүлдің қайнатпасы зарарсыздандырғышпен болып табылады, аммонилаушының жергілікті әрекеті жараның іріндеуінде, терінің күйіктерінің, кесіп алғанда, және ауыздың кілегей қабатына, тамақтың миндалинасының(фарингит, баспа) қусының кілегейлі тысының талаурауы, ауыз уылу және гингивит(қызылиектің талаурауы)және кешенді терапияда қолданадыпайдаланылады.

Даріхана ассортиментіне кіреді.

Қосымша: Қолданар алдында дәрігермен ақылдасу керек. Препараттың құрамында спирт болғандықтан ұзақ қолдануға болмайды.

№33 Тапсырма

Науқас дәріханадан суық тиюден доктор МоМ деген жағылманы алды. Ол сол дәрілік зат туралы, құрамы, фармакологиялық әсері, қолданылу ерекшеліктері жайлы фармацевттен сұрады. Дәрілік затты босатудың ережесі.

Ф.Ә: Сыртқа қолд. Жергілікті тітіркендіргіш және анальгетикалық әсер көрсетеді. Қабынуға, микробтарға қарсы да әсер көрсетеді.

Қолданылуы. Жөтелмен жүретін созылмалы респираторлы ауруларда, тұмау, жөтел кезінде; бұлшықет, арқа, бас ауру-да. Созылмалы респираторлы ауруларда жағылманы мойын және кеуде клеткаларына массаж түрінде жағады. Жақсы нәтижеге жету үшін жылы орауда ұстау керек. Мұрыннан су ағумен жүретін созылмалы респираторлы ауруларда мұрын қанатшаларына жағады. Бұлшықет және арқа ауру-да зақымдалған жерге жағады және жылу пайда болғанға дейін ысқылайды.

Ж.Ә: Аллергиялық реакциялар

Қ.к: Тері ауруларында, препаратқа жоғары сезімталдықта.

Препарат рецептсіз босатылады.

Форма выпуска, состав и упаковка

◇ Мазь	1 г
Ментол	30.6 мг
Камфора	52.5 мг
Гимол	1 мг
терпентиновое масло (скипидар)	0.056 мл
масло эвкалиптовое	0.015 мл
масло мускатное	0.005 мл

Вспомогательные вещества: вазелин белый.

20 г - банки полипропиленовые (1) - пачки картонные.

№34 Тапсырма

Тұтынушы мынадай сұрақпен фармацевтке жүгінді: ұзақ уақыт Ттрирезид-К препаратын қолданған. Қазіргі таңда ол адельфан-эзидрекс препаратын қолданып жүр және жүрек айналасындағы ауруды сезінеді. Бұл бұзылыстардың себебін түсіндіріңіз. Дәрілік затты босатудың ережесі.

Ттрирезид-К препаратының құрамына

Резерпин+Дигидралазин+Гидрохлоротиазид+Калия хлорид кіреді. Ал адельфан-эзидрекс құрамына Резерпин+Дигидралазин+Гидрохлоротиазид кіреді. Бұл екі препарат артериалды гипертензия үшін қолданылады. Ттрирезид-К – Ттің адельфан-эзидрекс-тен артықшылығы оның құрамында калий хлориді бар. Ал калий хлориді жүрек ауруларында қолданылады. Сондықтан бұл препаратты қолданғанда жүрек аурулары пайда болмаған.

№35 Тапсырма

Дәріхана қоймасына аспаркам № 10 таблеткасының партиясы түсті. Тексеріс нәтижесінде дәрілік препараттың қорабының рәсімделуі күдік тудырды. Қойма жұмысшыларының іс-әрекеті.

Тауарды қабылдау бақылау кезінде егер күдік туылған болса приходталмайды. Оңаша түрде сақтайды. Дәрілік затты сапасын анықтау үшін бақылау зертханасына жібереді. Егер де тауар тексеруден өтсе онда сатылымға жіберіледі. (Дәрілік заттарды, медициналық мақсаттағы бұйымдарды және медициналық техниканы таңбалау ережесін бекіту туралы **Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2012 жылғы 6 маусымдағы № 394 бұйрығы**)

Егер де талаптарға сай келмесе онда дәріхана сатылымынан алынады.

№36 есеп

Созылмалы холецистит ауруымен ауыратын науқас дәріханаға жүгінді. Фармацевт оған кукурузные рыльца ұсынды. Дәрілік затты босатудың ережесі.

Фармакологиялық әсері: Өт және зәр айдайтын әсер , сонымен қатар қан тоқтататын және гипогликемиялық әсер көрсетеді.

Қолданылуы: холангит , холецистит, гепатиты, нарушение желчеотделения; мочекаменная болезнь, циститы, отечность; кровотечения вследствие сниженного уровня протромбина (в составе комплексной терапии), геморрагические диатезы.

Ж.Ә: аллергиялық реакция (также ринит, покраснение, сыпь).

Қ.к: Жоғары сезімталдықта препаратқа

Рецептсіз босатылады, жүктілікте дәрігердің тағайындауымен қолданады.

№ 41 Тапсырма.

Дәріханалық киоскте Нафтизин 0,1 % - 10 мл. 15 фл. препаратының жарамдылық мерзімі бітіп жатыр. Қор бөлімінің меңгерушісі препаратты дәріханаға алуға келіскен. Жағдайды қағаз жүзінде бағалау.

Жауабы: Нафтизин препараты өте жақсы өтетін препарат.

№ 42 Тапсырма

Дәріханада дәрілік өсімдіктес валериана шикізаты бар. Оны сақтаудың ерекшелігін айтыңыз.

Жауабы: Сақтау ерекшелігі жарықтан қорғау керек, қоңыр ыдыста сақтайды, бөлме температурасында.

№43 Тапсырма

Дәріханаға келген тұтынушы валидол препаратын алып, препараттың әсер ету механизмін, жанама әсерін, препараттың құрамы туралы дәрігер жұмысшысына көмекке жүгінді. Сақтаудың ерекшелігін айтыңыз.

Жауабы: Валидол препаратын кардиалгия, стенокардия, истерия, невроз т.б. кезінде қолданады. Ол тіласты тамшылары, тіласты капсуласы және тіласты таблетасы түрінде шығарылады. Гиперсезімталдылықта қолдануға болмайды. Жанама әсері- жүрек айну, бас айналу, сілекей бөліну. Способ применения и дозы: Капли. Сублингвально, по 3-6 кап

раствора на сахаре на прием, держать во рту до полного растворения. Суточная доза обычно включает 3-4 приема (до 9-24 кап/сут). При необходимости доза может быть увеличена. Таблетки. Сублингвально, по 1 таблетке 2-3 раза в день. Кратность и продолжительность приема определяется в зависимости от эффективности лечения. При отсутствии или недостаточной выраженности терапевтического эффекта в ближайшие 5-10 мин после приема необходимо назначение др. терапии.

Жарамдылық мерзімі 4 жыл, 15 С жоғары емес температурада сақтау керек.

№44 Тапсырма

Дәріханаға келген тұтынушы дәріхана жұмысшысына көмекке жүгінді: ұйқысыздыққа, және ол Имован препаратын рецептсіз беруді сұрады. Дәріхана жұмысшысының іс әрекеті қандай? Осындай жағдайда сіз не ұсынар едіңіз?

Жауабы: Имован препаратын рецептсіз жіберуге болмайды. Оның орнына фармацевт рецептсіз босатылатын басқа дәрілерді ұсына алады, мысалы, ашушаңдық, ұйқысыздыққа Фито Ново-Сед, Ново Пассит т.б. әр түрлі шөп сығындыларынан жасалған дәрілерді ұсына алады.

№ 45 Тапсырма

В аптеку обратился посетитель с рецептом на таблетки либексин 0,1 мг № 10. На данный момент в аптеке лекарственное средство отсутствует. Действия аптечного работника. Егер бұл жағдайда дәрілік заттың келуін уақытын айтып күте тұруға ұсыныс жасап болған келенсіздік үшін кешірім білдіруі тиіс.

№46 Тапсырма

К фармацевту аптеки обратился посетитель: в целях профилактики авитаминоза он применяет центрум. Каковы действия аптечного работника? Правила отпуска лекарственного препарата из аптеки?

Бұл жағдайда дәріхана қызметкері қарсы көрсеткіші немесе қолданылу ерекшеліктері жайлы ескерту жасайды. Минералды заттар жетіспеуі кезінде қабылдау ұсынылады.

Қабылдау кезеңі. Ішке: 1 таблеткадан күніне 1 рет 30 күн бойы.

Қарсы көрсетілімдері: Аллергия реакциясы болуы мүмкін.

№47 Тапсырма

К работнику аптеки обратился посетитель: он страдает гипертонзией, для уменьшения отеков применяет лекарственный препарат Триампур-комполитум. Каковы действия аптечного работника? Правила отпуска лекарственного препарата из аптеки?

Бұл жағдайда рецептпен босатылатын ДЗ сұрап тұрған келушіге рецептін сурау қажет немесе науқас қабылдап жүрген уақытын сонымен қатар күнделікті әсер көрсеткіштері ортақ белгілері секілді сұрақтарды сұрау арқылы ДП босатуына болады.

№48 Тапсырма

К фармацевту аптеки обратилась молодая женщина у нее заболел ребенок. Какой лекарственный препарат можно дать ребенку с целью снижения температуры тела? Фармацевтом было предложено несколько препаратов. Правила отпуска лекарственного препарата из аптеки?

Бұл жағдайда дәрігер шақыртуын ескерте отырып балаға үй жағдайында көрсетілетін көмек жайлы кеңес беруі тиіс. Сонымен қатар рецептсіз босатылатын дәрі-дәрмектерді ұсынуы керек. Сироптарды ұсынуына болады. Парацетамол, Панадол және т.б.

№53 Тапсырма

Дәріхана қызметкеріне келуші жолжелкен шырыны дәрілік препаратына жазылған рецепт ұсынды. Бұл моментке препарат дәріханада жоқ. Сіздің әрекетіңіз. Аналогтарды атаңыз.

Плантаглюцид.

№54 Тапсырма

Дәріханалық ұйымға дәрілік заттардың сапасын бақылау бойынша Орталықтан фальсификацияланған препараттар сериялары анықталған туралы ақпараттық хат түсті:

Супрастин таб. 25 мг, серия 4010304

Но-шпа амп 2,0 мл № 25, серия 9260704

Дәріханалық қызметкерлердің әрекеттері?

ҚР Үкіметінің №1461 5 желтоқсан 2011 жылғы Қаулысы бойынша нормативтерге сәйкес емес дәрілік заттар айналымнан шығарылады. Орталық өндіруші-заводқа серияны тексеруді тапсырады

№55 Тапсырма

В аптеке имеются лекарственные препараты, содержащие алкалоиды раувольфии змеиной.

Назовите эти препараты.

Оформите и протексируйте рецепт на лекарственный препарат, содержащий алкалоиды раувольфии змеиной, применяемой для лечения гипертонической болезни, для инвалида ВОВ.

Эталон ответа

У раувольфии змеиной (*Rauwolfiaserpentina*) семейства кутровых (*Apocynaceae*) сырьем являются корни (подобрать гербарий).

Препараты, содержащие алкалоиды раувольфии змеиной: резерпин, паувазан.

Комбинированные препараты: адельфан, эзидрекс, трирезид-К, бринердин и др.

Фармакологическая группа: нейротропное гипотензивное средство периферического типа действия (симпатолитик).

Показания к применению: Лечение гипертензии (особенно на ранних стадиях артериальной гипертензии). Оказывает седативное действие на ЦНС (слабый нейролептик).

Побочные эффекты и меры их профилактики: угнетение ЦНС (сонливость), головокружение, поражение кожи, аллергия, первая доза повышение АД от 4 мин. До 2-3 час., кошмарные сновидения, раздражение ж-к-т (тошнота, рвота), снижение половой активности, отеки (задерживает ионы натрия) одышка, брадикардия, при длительном применении - привыкание, развивается чувство тревоги, депрессия. Препараты рекомендуется применять после еды, лучше применять комбинированные препараты, лучше лицам старше 49 лет.

Противопоказания: тяжелые поражения сердца, почек, язвенная болезнь желудка и 12 перстной кишки.

Рецепт должен быть оформлен на бланке 148 - 1/у - 04(л) - 2 экз. с указанием: Ф.И.О. пациента, возраста, Ф.И.О. врача, номера СНИЛС, номера медицинского полиса ОМС,

номер медицинской карты или адреса, кода категории граждан, кода нозологической формы, код лекарственного препарата, источника финансирования, кода врача.

Больному выдается корешок рецептурного бланка, где указывается: наименование лекарственного средства, дозировка, способ применения. ФЗ № 122 от 22.08.2004 «О внесении изменений в законодательные акты РФ», т.к. эти препараты не вошли в «Перечень лекарственных средств ...» по приказу МЗ и соцразвития № 296. На обратной стороне рецептурного бланка должна быть отметка о выписке лекарственных средств, по решению КЭК. Покупка должна быть упакована, фармацевт должен сказать правила приема лекарства и хранения в домашних условиях. Лекарственные препараты ИОВ отпускаются бесплатно

№56 Тапсырма

К фармацевту аптеки обратился пожилой человек. Он приобрёл лекарственный препарат суппозитории бисакодила:

О чём необходимо предупредить посетителя аптеки при отпуске данного препарата? Как отпускаются из аптеки суппозитории бисакодила?

Эталон ответа

Бисакодил оказывает слабительное действие, расщепляясь в щелочном содержимом кишечника и вызывая раздражение рецепторов слизистой оболочки. При приеме внутрь - таблетки - действует обычно через 5-7 часов, при применении ректально - в виде суппозитория - в течение первого часа.

Назначают при привычных запорах, применяется вечером перед сном

(таблетки, утром вводят одну свечу (можно вечером)).

При приеме бисакодила возможны неприятные ощущения и спастические боли в области желудка, частый жидкий стул (при передозировке).

Противопоказания: кишечная непроходимость, ущемленная грыжа, острые воспалительные заболевания ЖКТ, желудочно-кишечные кровотечения.

Аналоги: сеннадексин, настой листьев сенны, таблетки экстракта сенны сухого, антрасеннин, сеннаде (глаксенна), кубики кафиол и регулакс.

Кроме препаратов сенны, слабительным действием обладают: отвар плодов жостера (подобрать гербарий и образец лекарственного сырья), отвар коры крушины (подобрать гербарий и образец лекарственного сырья), препараты крушины: экстракт крушины жидкий, экстракт крушины сухой, ламил, чай слабительные № I и № II, тисасен, мусинум, калифиг, порошок морской капусты, ламинарид, ламин, агиолак.

№57 Тапсырма

К работнику аптеки обратилась пожилая женщина: с целью снижения вздутия кишечника она применяет настой цветов ромашки. Правильно ли она поступает?

Какие лекарственные средства отпускаемые без рецепта врача можно использовать в данном случае.

Эталон ответа

Қолдануға болады. Ромашка гүлдері аптекалық біржылдық ромашкадан дайындалынады. Құрамында эфир майы, флаваноидтар, органикалық қышқылдар болады. Ромашка қайнатпасын ішке қолданғанда қабынуға қарсы, спазмолитикалық, желайдайтын қасиеттер көрсетеді.

Жел айдау мақсатында фенхель жемісін, укроп жемісін, тмин жемісін (плоды), плантекс шайын, рамазулоан, каопектат, уголь активированный, полифепан, карболен, метоклопрамид (реглан, церукал), фестал, смекта и др қолдануға болады.

№58 Тапсырма

В аптеке имеется лекарственное растительное сырье валерианы.

Назовите особенности хранения сырья.

Дайындалуы:

Шүйгіншөптің тамырсабақтары мен тамырларын күзде қолдан қазып алады. Қазып алынған тамырлардың топырағын сілкіп түсіріп, жер бетіндегі бөліктерден ажыратып алып, топырақтан тазартып жуады. Жуылған тамырларды сөрелерге қалыңдығы 15-20 см етіп жайып, жақсы желдетілетін жерлерде құрғатады, бұл кезде ферментация процесі жүреді. Одан кейін кептіргіштерде 35-40⁰ С-тан аспайтын температурада кептіреді.

Шикізаттың сипаттамасы:

Тамырсабақтар қысқа, көптеген қосымша тамырлары бар. Тамырсабақтар жуан, кейде іші қуыс, көлденең перделері болады. тамырсабақтар мен тамырлардың түсі ақшыл-қоңырдан қою-қоңырға дейін болады, сынған жерінде ақшылдау, өткір, хош иісті.

Химиялық құрамы:

Шүйгіншөптің тамырсабақтары мен тамырларында 0,5 – 3,5% эфир майы болады. Эфир майның құрамына борнеол мен оның изовалериан, валериан, сірке, май, құмырсқа қышқылдарымен күрделі эфирлері кіреді. 3% сапониндер, иілік заттар, смола, валериана алкалоиды болады.

Қолданылуы:

Шүйгіншөптің препараттары тыныштандырғыш, спазмолитикалық әсер етеді, коронарлы қантамырлардың кеңеюін қамтамасыз етеді.

Препараттары тұнба, тұндырма, экстрактар тыныштандырғыш дәрі ретінде, жүйке қозғанда, ұйқысыздықта, жүрек-қантамыр жүйесінің невроздарында, асқазан – ішек жолдарының спастикалық күйлерінде қолданылады.

Сақталыну: Шикізатты құрғақ, салқын, тығыз қаробқада, банкада, басқа шикізаттардан басқа бөлек жерде сақтауымыз керек. Құрамында эфир майлары болғандықтан шикізатты арнайы ҚР ның заңымен сақталынады.

№59 Тапсырма

К фармацевту аптеки обратился посетитель - пожилой человек страдающий бессонницей. Врач ему выписал димедрол. Пациент обратился с просьбой рассказать о лекарственном препарате. О чём необходимо предупредить посетителя аптеки при отпуске данного препарата?

Дәрілік димедрол препараты Н₁-рецепторын тежейтін антигистаминдік препараттар тобына жатады. Жергілікті анестезиялаушы, спазмолитикалық, құсуға қарсы әсер етеді. Тыныштандыру мақсатында түнде тамақтан кейін бір таблеткасын ішеді.

Дәріні ішкендегі қарсы көрсеткіштер: бастың айналуы, бас ауруы, келесі күні препараттың жағымсыз әсері қалады, ауыздың құрғауы, жүрек айну, дәріге бейімделушілік қалыптасуы мүмкін.

Ұйқысыздық кезінде мына дәрілік препараттарды қолдануға болады: корневище с корнями валерианы, корневища и корни пиона, траву пустырника, траву душицы, корневище с корнями синюхи, соплодия хмеля

№60 Тапсырма

Пациент обратился к фармацевту с просьбой заменить ранее приобретенные в этой аптеке таблетки азитровид на сумамед, кассовый чек и рецепт на азитровид имеется. Ваши действия. Ответ обосновать

Мен өзім азитровидті сумамедке ауыстырып бере алмаймын, себебі сумамед рецеппен жіберілетін препараттарға жатады. Ал пациент қолындағы рецепт азитровид препаратына арнап жазылған.